

A

1990 - 1992

Naziv fonda: **SKUPŠČINA
REPUBLIKE SLOVENIJE**

Signatura: **0600 - 01 / 1**

0600 - 01 / 2

Vsebina: **SLAVNOSTNE SKUPNE
SEJE VSEH ZBOROV
SKUPŠČINE REPUBLIKE
SLOVENIJE**

**1. SLAVNOSTNA SEJA - 26. 12. 1990
PLEBISCIT**

2. SLAVNOSTNA SEJA - 27. 5. 1992

Signatura: **0601 - 00 / 1**

0601 - 00 / 2

0601 - 00 / 3

0601 - 00 / 4

0601 - 00 / 5

0601 - 00 / 6

0601 - 00 / 7

0601 - 00 / 8

0601 - 00 / 9

0601 - 00 / 10

0601 - 00 11

0601 - 00 / 12

0601 - 00 / 13

0601 - 00 / 14

0601 - 00 / 15

Vsebina: **DELOVNE SKUPNE SEJE
VSEH ZBOROV SKUPŠČINE
REPUBLIKE SLOVENIJE**

OD 1. DO 15. SEJE

OD 8. 5. 1990 DO 8. 10. 1992

MANDATNO OBDOBJE

1990 - 1992

SSS

26. 12. 1990

2a A ; 18.3.91

VSEBINA

**SLAVNOSTNA SKUPNA SEJA
VSEH ZBOROV SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE**

(26. december 1990)

STRAN

1. Uvodni pozdravni nagovor predsednika Skupščine
Republike Slovenije ob razglasitvi rezultatov
plebiscita 1

GOVORNIK:
dr. France Bučar 1
2. Govor predsednika Predsedstva Republike
Slovenije ob razglasitvi rezultatov
plebiscita o samostojnosti in neod-
visnosti Republike Slovenije 3

GOVORNIK:
Milan Kučan 3
3. Seznam govornikov II/1

SEZNAM GOVORNIKOV
SLAVNOSTNA SKUPNA SEJA
VSEH ZBOROV SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE
(26. december 1990)

GOVORNIKA:	STRAN
Bučar dr. France	1
Kučan Milan	3

**SLAVNOSTNA SKUPNA SEJA
VSEH ZBOROV SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE**

(26. december 1990)

Sejo je vodil dr. France Bučar, predsednik Skupščine
Republike Slovenije
Seja se je pričela ob 18.00 uri.

PREDSEDNIK DR. FRANCE BUČAR: Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, cenjeni gostje! Začenjam skupno sejo vseh zborov Skupščine Republike Slovenije, ki sem jo sklical v skladu z določbami 10. člena zakona o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Poleg poslancev vseh zborov so na seji navzoči tudi gostje, ki jih ob tej priliki prisrčno pozdravljam. Posebej pozdravljam g. Milana Kučana, predsednika Predsedstva Republike Slovenije skupaj s člani Predsedstva Republike Slovenije, gospoda dr. Janeza Drnovška, člana predsedstva SFRJ iz Republike Slovenije. Naj velja v naprej tudi moj pozdrav tudi gospodu Lojzetu Peterletu, predsedniku Izvršnega sveta, ki je zaenkrat še zadržan, še ni mogel iz Beograda, ker nekoliko zamuja letalo. Torej pozdravljam vse skupaj s podpredsednikom in člani Izvršnega sveta Skupščine Republike Slovenije. Dr. Alojzija Šuštarja, nadškofa in metropolita ljubljanskega. V posebno veselje mi je, da se je te naše seje udeležilo lahko tudi nekaj članov Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta Matija Maležič, Jože Penca, Bogdan Osolnik, Mara Ropena-Osolnik, ki jih lepo pozdravljam. V posebno čast mi je, da lahko pozdravim tudi delegacijo Sabora Republike Hrvatske, ki jo vodi dr. Žarko Domljan, predsednik Sabora. Nadalje pozdravljam predstavnike parlamentarnih političnih strank oz. zvez, predstavnike pravosodnih ustanov republike, predstavnike SAZU, Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru, člane Zveznega izvršnega sveta in druge funkcionarje v zveznih organih iz Republike Slovenije, g. Gaborja Boghia, generalnega konzula Republike Madžarske in predstavnike slovenskih organizacij iz Avstrije in Italije. Na današnjo sejo smo povabili tudi predsednika Republike Hrvatske, dr. Franja Tuđmana, ki pa se povabilu ni mogel odzvati, pač pa se je predsedniku Predsedstva Republike Slovenije Milanu Kučanu odzval in poslal pozdravno pismo naslednje vsebine: "Z zadovoljstvom sem prejel vaše vabilo za sejo vseh zborov Skupščine Republike Slovenije. Z obžalovanjem vas moram obvestiti, da kljub veliki želji, zaradi prej načrtovanih in neodložljivih obveznosti ne morem prisostvovati slavnostni seji, sklicani za 26. december 1990. Ob tej priložnosti iskreno čestitam prebivalcem Slovenije in vam osebno za rezultat plebiscita o samostojnosti Slovenije. Velika udeležba prebivalcev in rezultati plebiscita kažejo visoko politično zavest in odgovornost Slovencev, ki so s tem dejanjem jasno pokazali, da želijo o svoji bodočnosti in sožitju narodov na jugoslovanskem prostoru odločati kot prebivalci suverene in svobodne Republike Slovenije."

Visoki zbor, spoštovani gostje! Zakon o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije določa, da je odločitev, da Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država sprejeta, če se je zanjo izrekla večina vseh glasovalnih upravičencev. Na temelju poročila republiške volilne komisije, ki je vsem poslancem pisno predložen, ugotavljam, da je za samostojnost in neodvisnost Republike Slovenije glasovalo 88,5% vseh glasovalnih upravičencev. S tem je izpolnjen pogoj, ki ga postavlja 3. člen tega zakona. Ta glasovalni izid mi omogoča, da na temelju 10. člena tega zakona slovesno razglasim pred tem visokim zborom slovensko in jugoslovansko ter vso svetovano javnostjo, da se je slovenski narod na temelju trajne in neodtujljive pravice do samoodločbe odločil, da Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država.

(Aplavz) (Himna - Prešernova - aplavz)

Visoki zbor, spoštovani gostje!

Slovenski narod se je s prepričljivo večino, skoraj soglasno izrekel za samostojno državo. To je dejanje njegove volje, za katero ni nikomur odgovoren, razen samemu sebi. In sam seveda prevzema tudi vse posledice te svoje odločitve. To je akt, ki je nasledek njegovega pojmovanja in razumevanja svojega položaja v danem družbenem okolju in zgodovinskem trenutku. Je akt, ki ga lahko sprejme samo zrel narod, ki se v polnosti zaveda svoje lastne individualnosti, ki ima odločno voljo do življenja v zavesti svojih življenjskih zmogljivosti, narod, ki je sposoben in pripravljen soočiti se z izzivi časa in okolja, v katerem živi. To sposobnost so nam v preteklosti nemalokrat zanikali, tudi v imenu nekaterih večjih narodov, s katerimi smo živeli v sosedstvu. Dokazovali so nam, da nismo zgodovinski narod, da torej nimamo ne možnosti ne pravice do samostojnega narodnega življenja, do samostojne države. To zanikovanje so nekateri celo poskušali kvazi znanstveno utemeljevati in so s prezirom kazali na nas, češ da smo nesposobni živeti enakovredno v vrsti z drugimi civilizacijsko in gospodarsko razvitimi narodi.

Res smo kot ljudstvo s svojimi značilnostmi zgodovinsko preživeli od naselitve prek vsega srednjega veka do novejša dobe, kar dokazuje našo življenjsko moč. Vendar je bilo to le preživetje, ne pa zavestno življenje nacije. Te so se oblikovale šele po znanstveni revoluciji v 17. in naslednjih stoletjih ob ideologiji nacionalne države.

V avstrijskem cesarstvu, v okviru katerega smo bili kot ljudstvo vključeni, se je ta proces začel šele s koncem 18. in dosegel vrhunec v sredini preteklega stoletja. Vendar je bil za nas to čas, ki nam s svojimi tokovi, družbenimi odnosi in vse obvladujočem pogledu na svet ni bil naklonjen, oziroma se je obračal neposredno proti našim narodnim stremljenjem. Prišlo je sicer do vznika narodne samozavesti in kulturnega vzpona, dosti več od tega pa ne. Odnosi med narodi in državami so se namreč oblikovali na temelju kvantitativnega pojmovanja sveta. Na pozitivistični filozofiji izkustvenega, kar je dajalo večji količini nujno tudi vrednostni predznak višje kakovosti. Na takem pojmovanju ne temelji samo kvantitativna demokracija, ki je prevladujoča oblika urejanja odnosov v družbi vse do današnjega

dne. Na takem pojmovanju so utemeljeni zlasti odnosi med narodi in državami. Ne samo, da se ji zaradi večje teže mora podrežati manjšina, večje ima pravico do dominacije. Večina dobiva tudi vrednostno opravičilo in utemeljitev. Zanikanje možnosti malim narodom, da bi izoblikovali svoje lastne države in se vzpostavili kot nacije, je v takih okoliščinah preraslo tako rekoč v moralno opravičilo. Nacionalizem kot izraz napadalnosti nasproti drugim, zlasti manjšim narodom, je pripeljal ne samo do stalnih vojn, celo do dveh svetovnih, pač pa je dobil celo visok etični predznak kot "sacro egoismo della patria". V takih razmerah oblikovanja nacionalnih držav se pojavi tudi nesmiselni pojem in stvarnost narodnih manjšin, predvsem pa izginja cela vrsta malih narodov, med njimi dosti tudi takih, ki so bili večji kot slovenski. Srečno naključje za Slovence kot narod je bilo pač le v tem, da je tudi Avstrija, kot nosilec in hkrati tudi sama plen germanizacije, ostala v tem pogledu zgodovinski zamudnik in je prej razpadla, kot pa je mogla izvesti ponemčenje svojih podložnih narodov.

Da take okolnosti niso bile posebej naklonjene slovenskemu narodu, je več kot razumljivo.

(Aplavz.)

Po 4. členu zakona o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije na plebiscitu sprejeta odločitev, da Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država, zavezuje Skupščino Republike Slovenije, da sprejme v 6 mesecih od dneva razglasitve odločitve ustavne in druge akte, ter ukrepe, ki so potrebi, da Republika Slovenija prevzame izvrševanje suverenih pravic, ki jih je prenesla na organe SFRJ, ter začne pogajanja z drugimi republikami SFRJ o pravnem nasledstvu SFRJ in o bodoči ureditvi medsebojnih odnosov po načelih mednarodnega prava, vključno s ponudbo konfederalne pogodbe.

Po 10. členu istega zakona je po slovesni razglasitvi odločitve o rezultatu skupščina dolžna, da hkrati sprejme program dela za uresničevanje te odločitve. Izpolnjujoč to zahtevo, bo predsednik Predsedstva Skupščine Republike Slovenije, gospod Milan Kučan, podal glavne obrise te usmeritve, prosim, gospod Kučan!

(Aplavz.)

MILAN KUČAN: Spoštovani predsednik, spoštovane poslanke in poslanci!

Izid plebiscitarnega ugotavljanja volje Slovencev, državljanov naše Republike in vseh njenih stalnih prebivalcev glede prihodnosti Slovenije je poznan in uradno sporočen. Slovenija je zdaj samostojna in neodvisna država. (Aplavz.) Tretjič je bilo nam Slovincem v novejši zgodovini dano, da odločamo o tem vprašanju; prvič tudi večini sedaj živečih rodov. Odločitev, ki nam jo je naložil splet zgodovinskih okoliščin, smo sprejeli razsodno in pogumno, s častjo in dostojanstvom. Izid glasovanja nam more utrditi samozavest in utemeljiti upanje tudi za naprej.

V našo odločitev so vtkana mnoga častna dejanja, vsa pretekla upanja, iskanja in sanje Slovencev. Legitimnost tej naši

odločitvi dajejo med drugim program Zedinjene Slovenije, Majniška deklaracija in slovensko narodnoosvobodilno gibanje. To je čas, ko je bila slovenska partizanska vojska z ustanovami slovenske oblasti del velike svetovne in evropske zmage nad nacizmom, tega velikega demokratičnega dejanja človeštva, iz katerega je zrasla današnja Evropa. Osvobodili smo se sami in s tem dokazali, da znamo zrelo odločati o svojem obstoju. To ceni in priznava ves demokratični svet. Neposredna zastopstva zavezniških vojska pri vodstvu samostojnega osvobodilnega gibanja slovenskega naroda so bila za to prvi, a dovolj zgovoren in prepričljiv dokaz.

Odločitev za samostojno in neodvisno državo Slovenijo smo sprejeli demokratično. S svojo prepričljivostjo zavezuje sedanjo in vse prihodnje slovenske oblasti. Začenja se novo obdobje v zgodovini našega naroda. Odločitev je jasna in zavezujoča. More in mora biti temelj za ustvarjanje polne narodne in državne suverenosti Slovenije. (Je tista, temeljna, na pravico do narodove samoodločbe naslonjena državotvorna in politična odločitev, na kateri slovenski narod gradi svoj dom svobode in neodvisnosti, enakega tistim, kakršne so si zgradili ali si jih še bodo veliki in mali narodi sobodne Evrope, da bi lahko v njej živeli skupaj ustvarjalno, demokratično, enakopravno in enako odgovorno).

Odločitev je častna in zgodovinska. Njeno prvo vrednost in pomen bo v celoti pokazala prihodnost. Ta bo preizkusila, dokazala in utemeljila nedeljsko odločitev. Objektivno sodbo o pomenu tega dejanja bodo nedvomno mogli dati šele prihodnji rodovi. Mi smo mogli in smo z osvobojeno mislijo in odprtim srcem, pogumno in brez omahovanja v tem kriznem in dramatično protislovnem času vzeli to odločitev na svoja razmena. Ta nas zdaj zavezuje, da ravnamo zrelo, odgovorno, pogumno in razumno. Zdaj ni čas, da bi se prepuščali opoju zmagoslavja in narodni vznesenosti. Je čas spoznanja narodove zrelosti in samozavest. Ta nam omogoča, da določimo naše dolgoročne interese in odločimo o tem, kako jih bomo uresničevali. Odgovorno do svojega življenja in svoje prihodnosti, do drugih narodov Jugoslavije in do demokratične skupnosti narodov in držav Evrope in sveta. Vse to naj zagotavlja trdno osnovo za nadaljevanje smiselnega in ustvarjalnega razvoja slovenske kulturne in civilizacijske samobitnosti, ki smo ji zavezani tako s svojo zgodovino in svojo kulturno in naravno dediščino kot s pluralnostjo nove Evrope.

Dovolite mi, spoštovane poslanke in poslanci, da v imenu Predsedstva Republike Slovenije predlagam nekaj temeljnih usmeritev za uresničevanje na plebiscitu sprejete odločitve. Predlog je naslonjen na Izjavo o dobrih namenih. Ta je z demokratičnostjo in jasnostjo svojih sporočil naletela na zelo ugoden odmev pri naših ljudeh, drugod po Jugoslaviji in predvsem tudi v mednarodni javnosti. Če boste ponujene usmeritve podprli, predlagam, da naročite Izvršnemu svetu, naj čimprej pripravi in predloži Skupščini njihovo podrobnejšo razčlenitev. Pri predlogu se Predsedstvo opira na politično soglasje slovenskih političnih strank parlamentarnega loka, ki je bilo pomemben pogoj za uspeh plebiscita.

Predsedstvo predlaga, da usmerimo pozornost predvsem v naslednje smeri in dejanja:

1. Priprava in spomladi tudi sprjem Ustave Republike Slovenije kot samostojne države, na izhodiščih, ki jih je na predlog Predsedstva že sprejel ta visoki in spoštovani dom.

Ta so v temeljnih rešitvah že zajeta v njenem osnutku, ki je tačas v javni razpravi. Na tem temelju nam bo mogoče pripraviti in sprejeti tudi vse druge pravne akte in opraviti dejanja, ki so potrebna za oblikovanj celovitega pravno političnega in ekonomskega sistema.

Hkrati mora potekati dejavnost, da Republika Slovenija prevzame vse suverene pravice, katerih izvrševanje je prenesla na organe Jugoslavije.

Nedvomno zasluži dogovor o tem temeljnem zakonu družbeno pravne ureditve v trenutku, ko dobivamo svojo nacionalno suverenost in državno samostojnost, prvenstveno mesto. Ustava mora biti le akt, ki je po meri vseh Slovencev in državljanov republike, ne ene same stranke ali skupine strank. prav zato mora biti demokratičen tudi po nastajanju in sprejemanju in ne le po svoji vsebini. Velja pripraviti ustavo, ki bo na ravni pravne zavesti in standardov sodobne Evrope. Mislim predvsem na uveljavitev vrednot in institucij evropske demokracije ter tiste pravne tradicije, ki se izraža predvsem v načelih o spoštovanju človekovih pravic, o parlamentarni pluralistični demokraciji, o vladavini prava, o delitvi oblasti, socialni državi in socialni pravičnosti, pluralizmu lastnin, svobodi podjetništva in odgovornosti do okolja. Takšna ustava bo dala tiste potrebne in trdne pravno politične osnove za celovito ustvarjalno, demokratično, državno in družbeno preobrazbo, ki bo omogočala, da bo Slovenija postala svobodna in demokratična suverena država, pa tudi družba pravičnosti in blaginje. Na temelju takšne ustave bo nujno ustvariti celovit pravni red, ki bo v vsakem posamičnem aktu ne le slovenski, ampak tudi evropski, skladen s pravom in standardi, ki se razvijajo v Evropski skupnosti. Brez takšne pravne ureditve, ki bo veljala za vse ljudi, brez razlik glede na narodnost, vero, politično prepričanje in spol in brez tej ureditvi ustreznega obnašanja, ne moremo upati, da nam bodo odprta vrata v evropske institucije.

Ustavi moramo nameniti prednost, mora imeti nadstrankarski pristop in medstrankarsko soglasje.

O zadevah, ki so ključnega nacionalnega pomena, ni mogoče odločati zgolj z navadno večino ali z mehaničnim preglasovanjem, ampak samo na podlagi vesplošnega soglasja vseh političnih sil, ki so zastopane v parlamentu. Tudi zato, da bodo zavezane za uresničevanje odločitev. Pogoji za tako soglasje je zrel in odgovoren demokratični parlament in tudi zunaj parlamentarni dialog. Zahteva po soglasju nalaga izvršni oblasti, da predloge odločitev temeljito pripravi, argumentira in predstavi njihove posledice.

Slovenska država bo torej temeljila na visokem spoštovanju človekovih pravic in svoboščin. Uveljavljanje političnih pravic je zahteva politične kulture. Politična demokracija brez upoštevanja človekovih pravic in še posebej uveljavljanja socialno-ekonomskih pravic nima prave vsebine. Te omogočajo človeku udeležbo na družbeni blaginji v skladu z njegovim delom in ustvarjalnostjo ob zagotovljeni socialni

varnosti, ki temelji na vzajemnosti in solidarnosti. Zagotovljeni morata biti tudi pravica do zdravega življenjskega okolja in pravica do miru. Tudi pravica do sodelovanja pri upravljanju podjetij mora biti ustavno zagotovljena. Posameznik naj ima pravico, da se potem, ko so bila izčrpana vsa domača pravna sredstva, obrne v skladu z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah na Evropsko komisijo za človekove pravice. Tudi zato želi postati Slovenija članica Sveta Evrope.

Spoštovanje človekovih pravic, pa tudi lastna demokratična drža ter interes in odgovornost za položaj slovenskih manjšin nas določno zavezuje tako v razmerjih do italijanske in madžarske narodnosti kot tudi v razmerjih do pripadnikov vseh drugih narodov in narodnosti, ki živijo v Sloveniji. Ustava in kasnejša zakonodaja jih bosta zagotovila vse državljske in nacionalne pravice, tiste, ki so dosežek našega dosedanjega demokratičnega razvoja, in tiste, ki so zagotovljene z meddržavnimi pogodbami in drugimi mednarodnimi akti. Demokratičnost oblasti in družbe se razkriva med drugim posebej tudi v pravnem in dejanskem položaju manjšin, nacionalnih in drugih. Izjava o dobrih namenih poleg tega nedvoumno zagotavlja vsem pripadnikom drugih narodov in narodnosti Jugoslavije s stalnim bivališčem v Sloveniji, da lahko pridobijo državljanstvo Slovenije, če to želijo. Možne omejitve in dodatni pogoji, pridejo zaradi dane izjave in spoštovanja veljavne pravne ureditve v poštev samo za tiste, ki do sedaj niso imeli stalnega bivališča v Sloveniji. Njihov položaj bo urejen in zavarovan, kot je v demokratičnih državah zavarovan položaj in priznane pravice tujih in dvojnih državljanov.

Posebej želim poudariti, da morajo postati sestavina novo nastajajoče samostojne in neodvisne slovenske države vse tiste demokratične vrednote, zlasti samostojnost in neodvisnost sodišč, depolitizacija državne uprave in še posebej njenih represivnih mehanizmov, ki so vsebina pravne države. Taka država služi človeku. Zato je podrejena civilni družbi in ni gospodar nad njo.

Socialna država in vsebina socialne blaginje nasploh morajo biti ena od bistvenih osnov družbenega soglasja. Izražati ga mora že vsebina in način sprejemanja lastninskega, stanovanjskega, pokojninskega in drugih zakonov s tega področja. Celovito bo to vsebino moral uresničiti ves splet zakonov za uveljavitev gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic, da bo tako Slovenija v resnici postala država s podjetniško, tržno in ustvarjalno kulturno in duhovno svobodo kot temeljem svojega gospodarskega razvoja in blaginje pa tudi socialne pravičnosti. Država, ki bo znala zagotoviti na ravni evropskih standardov ekološko uravnovešeno rabo naravnih virov Slovenije, prilagajanje bodočih posegov v okolje občutljivim ekološkim sistemom Slovenije in zmanjševanje visoke stopnje degradacije okolja. Kajti preživetje nam dolgoročno zagotavlja le ohranjanje bioloških pogojev življenja in usklajeno delovanje vseh naših ekoloških sistemov.

2. Oblikovanje lastnega gospodarskega sistema. Ta nam bo, skupaj z ustreznim naborom ekonomsko-političnih instrumentov, omogočil samosvoj ekonomski razvoj, krepitev gospodarskih

temeljev suverenosti in lastno socialno politiko, hkrati pa nas bo naredil prožnejše in bolj sposobne za vsa potrebna prilagajanja. S tem bomo prevzeli odgovornost za lastno gospodarsko usodo v svoje roke, kolikor je to seveda mogoče v majhnem in odprtem gospodarstvu, za katerega velja, da njegova usoda ni v vsakem trenutku odvisna samo od njegovih lastnih odločitev.

Gospodarski sistem naj temelji na načelih primerljivosti in prilagodljivosti sistema evropskih držav, prožnosti delovanja in postopnosti uvajanja. Zaokrožen naj bo z lastnim zaščitnim ter denarnim in kreditnim sistemom, ki bodo varovali gospodarstvo pred intervencionističnimi ukrepi drugih držav in mu hkrati stali ob strani pri vseh potrebnih makroekonomskih in strukturnih prilagajanjih. Odgovoriti mora na zahtevo po spremembi lastniške strukture in oblikovati mehanizme za razreševanje konfliktov, do katerih bo prišlo zaradi spreminjanja lastniške strukture in zahtev po socialni varnosti ljudi.

Proces lastninjenja mora upoštevati tudi načelo socialne pravičnosti, zlasti glede tistega, in to večinskega dela prebivalstva, ki živi samo od svojega dela in je ustvarilo največji del narodnega bogastva, opredmetenega v družbeni lastnini. Načelo pravičnosti zahteva, da nihče ne sme biti prikrajšan za možnost vključevanja v oblikovanje trdnega jedra novih lastnikov, da bo lahko vplival na učinkovitost podjetniških odločitev. Razvita in socialno pravična družba, v kateri se uveljavlja posameznik kot svobodno politično bitje, mu mora omogočati soodločanje o ustvarjanju in delitvi družbenega proizvoda.

Proces gospodarskega osamosvajanja Slovenije pomeni tudi prevzemanje odgovornosti za nezaposlenost, trgovinske tokove in tokove plačevanja, za inflacijo, povzročeno z lastnimi odločitvami ter za vse napetosti v družbi, ki jo bodo izzvale odločitve o delitvenih procesih. To je sestavina gospodarske suverenosti, ki se kaže tudi v pobiranju davkov, zadolževanju države in odločitvah o lastnem denarju. Odražala se bo v nujnih spremembah v strukturi ponudbe in povpraševanja slovenskega gospodarstva. V delitvi družbenega proizvoda bo treba ustvariti prostor za financiranje samostojni državi lastnega državnega in upravljalškega aparata, ki bo zmožen v relativno kratkem času zagotoviti vsaj sedanjo življenjsko raven, oblikovati ves potreben intervencionističen in protekcionističen instrumentarij in hkrati skrbeti za nezmanjšano ali celo povečano vpetost slovenskega gospodarstva v mednarodne tokove trgovine in kapitala.

3. Urejanje odnosov z drugimi republikami Jugoslavije. Plebiscit in Izjava o dobrih namenih sta zavezujoča za slovensko oblast tudi glede tega vprašanja, ki je za naše prihodnje življenje na tem prostoru in za vstopanje v mednarodno skupnost glede na njen strah pred morebitnim nasilnim in stihijnim razpadanjem Jugoslavije ključnega pomena.

Izhodišče nam je naša opredelitev, da postanemo v vseh bistvenih določnicah našega gospodarskega, političnega in duhovnega življenja del svobodnega sveta in eden od narodov in

držav, ki bodo ustvarile Evropo prihodnosti. Na tem izhodišču smo v sodelovanju z Republiko Hrvaško že pred časom pripravili model možne konfederativne preureditve Jugoslavije. S tem smo povedali, da Jugoslavija takšna, kot je, za nas nima prihodnosti. Smo pa zainteresirani in pripravljeni na pogovore z vsemi jugoslovanskimi republikami, ki imajo interes in možnosti za ustanovitev nove zveze ali skupnosti suverenih držav, ki bi temeljila predvsem na ekonomskih interesih. Le na teh temeljih je po naši sodbi možno iskati nov sporazum jugoslovanskih narodov in držav.

Osamosvojena Slovenija je nedvomno zainteresirana za ohranitev dobrih odnosov in za dobro sodelovanje z drugimi narodi Jugoslavije. Samostojen položaj nam omogoča, da tudi uradno ponudimo oblastem v drugih republikah, ki so se konstituirale in legitimirale z demokratičnimi parlamentarnimi volitvami, predlog za preureditev medsebojnih odnosov. Glede tega bo, kar zadeva Slovenijo, odločal naš interes in realizem v razumevanju dejstva, da se sodobni svet civilizacijsko, gospodarsko in tehnološko vse bolj povezuje, da pa se hkrati nacionalno ter kulturno vse bolj individualizira.

S pripravo predloga konfederalne pogodbe moramo določiti svoje interese in izhodiščne pogajalske pozicije. Hkrati kaže pripraviti tudi naš predlog sporazuma o pravnem nasledstvu SFRJ, o prevzemu njenih pravic in obveznosti. Pri tem ne more iti na urejanje razmerij, kakršna nastajajo z odcepitvijo, ampak z razdružitvijo narodov oz. republik, ki so po svoji volji ustvarile skupno zvezno državo in ki so zdaj znova v položaju, da odločajo o njeni usodi.

V vseh republikah so zdaj opravljene volitve. So demokratičen izraz volje njihovih državljanov. To voljo spoštujemo. Izvoljena vodstva so kvalificirana tudi za razpravljanje o naših ponudbah. Te ponudbe velja čimprej, po možnosti skupaj s Hrvaško, pripraviti v ustrezni obliki in jih poslati skupščinam drugih republik. Potem nam ostane naloga, da se pripravimo za enakopraven dialog v tem sporazumevanju. Velja še enkrat jasno in vsemu svetu ponoviti, da smo se pripravljeni pogovarjati z vsemi demokratično izvoljenimi in legitimnimi predstavniki drugih narodov oz. republik. In da te pogovore znova predlagamo. Toda prav tako velja ponoviti že sprejeti sklep te Skupščine, da mora biti o vseh pogovorih obveščena in da ji morajo biti vsi dogovori ali sporazumi predloženi v razpravo in odobritev.

Politika podiranja mostov, ki so nas povezovali v Jugoslaviji, ni in ne more biti v našem interesu. Ne samo zato, ker želimo biti odprti v sveti, ampak tudi zato, ker bi nas sebična in ozkosrčna politika osamitve peljala v osamitev tudi v odnosu do drugih držav, v domačem okviru pa v gospodarski, kulturni in siceršnji provincializem. Naš cilj ne more biti utrjevanje meje na Kolpi in Sotli ter naprej proti jugovzhodu sedanje države, ampak preseganje meja kot ločnic tudi proti Italiji, Avstriji in Madžarski. Seveda s povsem jasnim stališčem, da ob spoštovanju zunanjih meja tudi notranjih, v Jugoslaviji, ni mogoče spremeniti po nasilni poti.

4. Prevzemanje pristojnosti, katerih uresničevanje je bilo preneseno na zvezne organe. To je pogoj za demokratično razrešitev jugoslovanske krize in preseganje dvovladja, v katerem se prepletajo, pa tudi vse bolj med seboj blokirajo ustavnopravne, zakonodajne, gospodarske in politične pristojnosti republik in zvezne države. To vse bolj kaotično stanje ne ustreza ne nam ne drugim v Jugoslaviji, vse bolj pa ogroža tudi mir in varnost v Evropi. Naše izhodišče je, da je Slovenija suverena republika, ki je nosilec vseh dogovorov in odločitev o svojem položaju, torej tudi o vseh svojih povezavah bodisi z drugimi narodi v Jugoslaviji, bodisi z mednarodno skupnostjo ali njenimi posameznimi članicami. Glede teh vprašanj Slovenija ne more sprejeti organov federacije za pogovornega partnerja, ne njihove arbitraže v medrepubliških pogovorih. Glede tega so edino vodilo organom Slovenije na plebiscitu izražena volja slovenskega naroda ter pravni akti in dejanja slovenske skupščine, ki so skladna s to voljo.

Vloga zveznih organov je nedvomno tudi v tem obdobju do končne odločitve o prihodnosti jugoslovanskih narodov ali pri preprečevanju stihijnega razvoja pomembna. vendar so ti organi lahko predvsem organizatorji in posredovalci v neposrednih pogajanjih republik, nikakor pa ne njim nadrejeni organi s svojimi posebnimi nadnacionalnimi interesi, ki bi lahko razsojali ali celo sprejemali samostojne odločitve, razen tistih, za katere bi jih posebej v tem procesu pooblastile republike.

To velja tudi za vlogo zveznih organov pri pripravljanju sporazuma o razdružitvi. Navsezadnje je to potrebno tudi zaradi gospodarskih, teritorialnih in drugih interesov Slovenije in drugih republik, kakor tudi zato, da bi preprečili nasilje stihijnega razpada. Prav to pričakuje in zahteva od nas demokratični svet, ki sicer kaže vse več razumevanja za nas, za našo demokratično držo in naravno željo, da zavrremo vsako skrbništvo in vsako omejevanje naše politične in gospodarske suverenosti. Na to nismo in ne bomo pristajali.

Pri omogočanju in zagotavljanju tekočega poslovanja federacije v času do dogovora republik, ima po naravi stvari osrednje mesto Zvezni izvršni svet in je razumljiv naš interes, da vztraja, ne pa da se še naprej odmika od izhodišč reforme. Pri usodi zborov Skupščine in Predsedstva Jugoslavije ter našega odnosa do njih pa velja upoštevati dejstvo, da je Republika Srbija s sprejemom svoje ustave odpravila obe pokrajini kot konstitutivna dela federacije in jih omejila na teritorialno avtonomijo. Zato predstavniki iz obeh pokrajin v Skupščini in v Predsedstvu nimajo več samostojnega ustavnega položaja. Tako je republika Srbija povsem neupravičeno predstavljena v zveznih organih s trojnimi glasovi, kar postavlja druge republike v neenakopraven položaj in otežuje sporazumevanje.

Predvsem v Predsedstvu in Zveznem izvršnem svetu, po presoji pa tudi v drugih zveznih organih, morajo v tem prehodnem obdobju še naprej ostati slovenski predstavniki. Oni delijo našo zavzetost, skrb in odgovornost za osamosvojitve Slovenije in mirno ter razumno ureditev odnosov z drugimi narodi Jugoslavije. Zdaj je potrebno njihovo angažiranje za naše zamisli in interese,

za iskanje in utiranje neposrednih pogovorov in za pravočasno informiranje.

Subjekt pogajanj in sporazumov o prihodnji ureditvi odnosov v Jugoslaviji so, naj ponovim, samo republike. Zato tudi vnaprej zavračamo konstrukcijo, ki sicer načelno priznava pravico naroda do samoodločbe, uresničevanje te pravice pa veže na zvezno ustavo in na pogoje, postavljene z nekim novim pravnim aktom, ki naj bi ga sprejela zvezna skupščina. Taka konstrukcija, ki je prišla do izraza v sklepih nedavnega zasedanja Zveznega zbora, v bistvu pomeni, da bi narodi pravico do samoodločbe lahko uresničevali samo na podlagi soglasja vseh drugih narodov oziroma republik in s privolitvijo zveznih organov. To bi pomenilo polno zanikanje in onemogočanje te pravice. Pristati na to bi pomenilo, da smo zaman prehodili vse to, več let dolgo in težko pot v slovensko državnost. Verjamem, da ni med nami nikogar, ki bi jo bil pripravljen prehoditi še enkrat.

Predlagamo, da Skupščina Jugoslavije ugotovi, da je mogoče gospodarsko, politično, ustavno in državno krizo v Jugoslaviji razrešiti samo z novim dogovorom narodov oz. njihovih republik na osnovi njihove pravice do samoodločbe in popolne poprejšnje samostojnosti, česar niti obstoječa ustava niti njene eventuelne spremembe ne omogočajo. Sicer pa mora Skupščina Jugoslavije svoje angažiranje omejiti le na tisto dejavnost, ki je potrebna za minimalno funkcioniranje države v obdobju do dogovora republik o usodi Jugoslavije oz. do njene razdružitve. Za nas prekinjanje starih odnosov in navezav, ki so omejevale samostojnost in suverenost Slovenije pomeni hkrati tudi poskus vzpostavljanja in iskanja novih povezav z vsemi, ki to želijo, na temelju realnih in ne ideoloških interesov. Šestmesečni rok, ki ga je postavil zakon o plebiscitu, potemtakem ni le odhajanje, marveč tudi poskus prehajanja v novo skupnost. naša volja in pripravljenost da preizkusimo možnost teh novih povezav, ni nikakršna taktika in pridobivanje časa za že v naprej odločeno odcepitev, temveč izraz naših realnih interesov in strateške opredelitve nove slovenske države, v realnem svetu, takšnem, kot je dostikrat tudi mimo naše volje. Tak pristop bo določal tudi vrstni red prihodnjih skupščinskih in vladnih odločitev.

S svojimi odločitvami ne želimo vplivati na poslabšanje gospodarskih razmer v drugih republikah, ker tudi mi pričakujemo, da odločitve drugih ne bodo povzročale gospodarske škode naši republiki.

Ob spoštovanju legitimnosti interesov vseh republik ter želje, posamične in skupne, po gospodarskem napredku in blaginji prebivalstva ter ob sodelovanju zveznih organov v procesu osamosvajanja republik, kaže vsem predlagati sodelovanje pri izmenjavi informacij o namenih, ciljih, prioritetah ter z njimi načrtovanih ukrepih in pri nevtralizaciji odprtih gospodarskih kriznih žarišč.

5. Vzpostavitev mednarodnih stikov in aktivnost za priznanje samostojne in neodvisne Slovenije kot države in samostojnega subjekta mednarodnega prava. Prepričljiv izid plebiscita, njegova demokratična izvedba, naše notranje demokratično življenje, naša pripravljenost, da ponudimo drugim narodom Jugoslavije možnost sožitja v konfederaciji ali

gospodarski skupnosti, ki bi bila sprejemljiva tudi za druge, naša pripravljenost, da spoštujemo načela mednarodnega prava, pogodbe, ki jih je sklenila SFRJ in še posebej dvostranske mednarodne pogodbe, vse to so dejstva, ki jih druge države poznajo in priznavajo. Dejstvo je, da mednarodna demokratična javnost in odločujoči dejavniki evropske in svetovne politike niso naklonjeni spremembam meja v Evropi ne stihijnemu osamosvajanju narodov Vzhodne Evrope, posebej v Sovjetski zvezi in zato niso naklonjeni tistim spremembam, ki bi pomenila nasilen konec Jugoslavije. Dajejo pa povsem jasno podporo demokratičnim procesom pri nas in s tem tudi novim odnosom med jugoslovanskimi republikami, ki bodo rezultat teh procesov. To nam nalaga posebno odgovornost tudi pri dejavnostih, ki naj vodijo do našega mednarodnega priznanja. Edino vodilo pri tem nam mora biti trajni interes in končni cilj slovenskega naroda in vseh državljanov naše republike, da Slovenija čimprej pridobi polno mednarodno priznano suverenost. Prav veorodostojnost, demokratičnost, avtoritativnost plebiscitarne opredelitve nam more biti pri teh naporih v veliko oporo, saj daje tem dejanjem legitimnost in kredibilnost tudi v mednarodnih razmerjih. Upravičeno zdaj pričakujemo, da bo plebiscit spoštovala tudi mednarodna javnost.

Plebiscit je s svojim dostojanstvom pokazal, da slovensko osamosvajanje ni dejanje separatizma, egoističnega ravnanja enega dela Jugoslavije, enega naroda zoper druge in v njihovo škodo. Pokazal je le voljo Slovencev, da konstituirajo samostojno in neodvisno državo, ki ni podrejena nikomur. In tudi nikogar ne ogroža, ne njegovih pravic ne njegove varnosti. Izpričuje pa ta država že sedaj privrženost evropskim in svetovnim listinam in dogovorom o človekovih in narodovih pravicah. To je tudi naša najprepričljivejša legitimacija za vstop v mednarodno skupnost. Kaže pa danes ponoviti našo privrženost sklepom in sporočilom KEVS, posebej tistim, ki se nanašajo na nedotakljivost državnih meja ter svobodni pretok blaga, idej in ljudi, pa tudi programski izjavi zadnjega pariškega zasedanja.

Nedvomno bi bilo priznanje Slovenije kot države bistveno olajšano, če bi se uspeli v Jugoslaviji dogovoriti o medsebojnih odnosih in o njenem pravnem nasledstvu. Demokratična Slovenija navznotraj, resnično pripravljena za sodelovanje z drugimi republikami v Jugoslaviji in s svetom je tisto izhodišče, na katerem utemeljujemo svoja prizadevanja za formalno mednarodno priznanje, posebej pri naših sosedih. Potrebno je konkretizirati priprave, da se Slovenija vključi kot polnopravna članica v Organizacijo združenih narodov v Svet Evrope in OECD, da se na ustrezen način poveže z Evropsko skupnostjo in z EFTO ter vključi v druge mednarodne organizacije, ne da bi za zdaj zapuščala svoje mesto v institucijah medregionalnega sodelovanja. O tem kaže sproti obveščati slovensko skupščino in k temu zavezati Predsedstvo in Izvršni svet.

Enaka zaveza naj velja tudi za program intenziviranja aktivnosti, s katerimi naj se razširijo možnost za mednarodno ekonomsko sodelovanje gospodarskih in drugih subjektov v Sloveniji in s tem razširi njen ekonomski prostor v svetu. Naša zunanja politika mora biti v službi tega interesa.

Mednarodno priznanje Slovenije ni samo stvar naše volje. Za zdaj je subjekt mednarodnega prava SFRJ in dokler ne razrešimo notranjih odnosov v Jugoslaviji, ne moremo formirati lastne diplomatske službe. Lahko pa in moramo pripraviti vse potrebno za njeno vzpostavitev. To funkcijo lahko zdaj uspešno opravljajo predstavništva Slovenije, toda morajo biti tako vzpostavljena in morajo imeti za to potrebna pooblastila pristojnih organov Slovenije, pridobljena v rednem postopku, da bodo v posameznih državah lahko opravljala zadeve za Republiko Slovenijo in za njene državljane po svetu.

Pogoj za mednarodno-pravno priznanje Slovenije je, da ima Slovenija na svojem ozemlju v njenih sedanjih mejah vso ekonomsko in politično oblast, da je sposobna zagotavljati svojo nacionalno varnost, da v njej vlada politični pluralizem in demokracija, da izpolnjuje in je pripravljena ravnati po vseh načelih mednarodnega prava in izpolnjevati vse mednarodne pogodbe dosedanje Jugoslavije po načelih pravnega nasledstva in da je z vsem svojim delovanjem in razvojem dejavnik stabilnosti, miru in mednarodnega povezovanja v tem delu Evrope. Naj ponovim, želimo biti vsem dobri in odgovorni mejaši.

6. Zavarovanje in obramba suverenosti Republike Slovenije. Za uresničitev te naloge smo zadnje mesece storili veliko, neredko tudi kot naš odziv na pretnje slovenski svobodi in suverenosti, tudi na tiste, ki so prihajale iz vodstva JLA. O tem sem govoril na zasedanju Skupščine 6. decembra. Še vedno verjamem, da se JLA, če ostaja zvesta svoji partizanski, ljudski in demokratični tradiciji, vendarle ne bo pustila zlorabiti v službi interesov ene politike in se ne bo postavila na stran nedemokratičnega nasilnega preprečevanja razpleta jugoslovanske krize. Misel, da je mogoče Jugoslavijo ohraniti z vojsko, je enako nerazumna kot tista, da nekdanje bratske republike lahko živijo v sosedskem miru in slogi šele potem, ko imajo svoje lastne armade. Izpeljana je iz prepričanja, da je mir odvisen od strahu pred sovražnikom. Z navidezno departizacijo armade je potegnjena šele prva poteza v smeri njene depolitizacije. Ni pa še presežena težnja, da armada ostane politični dejavnik in politični razsodnik v jugoslovanskem političnem življenju, opora unitarističnemu konceptu na ideološke temelje postavljene Jugoslavije in njene militarizacije. Vse dokler je JLA skupna armada vseh jugoslovanskih narodov, je tudi naša pravica in dolžnost, da vplivamo na to, da v armadi prevladajo tiste sile, ki so se sposobne prilagoditi novim zgodovinskim okoliščinam in priznati realnost procesov, ki zahtevajo temeljno preureditev Jugoslavije.

Znotraj tega velja poiskati rešitve tudi za dileme pri postavljanju ustavnih temeljev našega obrambnega koncepta ter organizacije obrambe na tradicijah NOB in sedanje naše teritorialne obrambe. Pri tem velja upoštevati, da je v sedanjih evropskih in svetovnih razmerah nevarnost vojnih spopadov v tem delu sveta bistveno zmanjšana in da bomo svojo varnost mogli učinkovito zagotoviti le v okviru nastajajočega sistema evropske kolektivne varnosti in obrambe.

Izdelavi mirovne izbire in projektu o demilitarizaciji Slovenije velja dati enakopravno možnost pri odločanju o temeljih

nacionalne varnostne politike. Pot nenasilnega reševanja meddržavnih in drugih konfliktov ter aktivna mirovna politika Slovenije je gotovo pomembna vstopnica v evropski dom miru in nenasilja. Svet bo nedvomno znal ceniti našo usmeritev v razorožitev, vsekakor ob ustreznih mednarodnih zagotovilih nedotakljivosti naših meja. Pri tem pa so izredno pomembni naši napor za mirno ureditev medsebojnih razmerij v Jugoslaviji, kajti brez tega se v Evropo ne moremo vključiti kot dejavnik miru, stabilnosti in integracije, ki deluje skladno s težnjami in interesi te skupnosti.

Slovenija želi mir in normalen razvoj zase in za vse druge narode. Storila bo za to vse, da bodo živeli v miru in blaginji. Toda na ogrožanje ozemeljske celovitosti in suverenosti, na vsako agresijo - tudi s strani sedanje armade, utemeljevano z že znanimi ideološkimi formulami o enotnosti, bomo Slovenci znali odgovoriti. Prepričani, da bomo pri tem imeli podporo tudi v mednarodni javnosti in v demokratični javnosti drugih jugoslovanskih republik. Vsekakor je nujno, da Skupščina še pred sprejetjem ustave celoviteje razpravlja o temeljih nacionalne varnostne politike, o stanju obrambnih priprav naše republike in o perspektivi razorožitve.

Spoštovane poslanke in poslanci!

To naj bi bile po mnenju Predsedstva poglobitve smeri aktivnosti, ki nam je zdaj naložena in ki so jim izhodišče 6. decembra na predlog našega Izvršnega sveta sprejeta gradiva o osamosvajanju Slovenije, pa tudi pričakovanje velike večine prebivalcev in državljanov Slovenije, kakor jih je zaznala decembrska raziskava slovenskega javnega mnenja, s katero bo te dni seznanjena tudi javnost.

Visok rezultat plebiscitarne odločitve je potemtakem osnova za našo samozavest, s katero se moramo njenega uresničevanja lotovati. Spremljati pa jo mora pripravljenost prisluhniti interesom drugih, smisel za realnost, nepopustljivost pri ključnih vprašanjih in sposobnost za prilagajanje in kompromise, ki so smiselni in utemeljeni. Skratka, pokazati velja pravi evropski pogajalski duh, da nam bo olajšan vstop v evropske integracije.

Politično osnovo za vso to dejavnost predstavlja strankarsko soglasje; sposobnost strank, da v nacionalnem interesu v tem občutljivem času uskladijo svoje poglede in dejavnosti na temelju sporazuma, ki so ga podpisale pred plebiscitom. Potekati mora na temelju dobrih priprav in mora biti usklajena po strokovni, politični in izvedbeni strani. V izvedbo nalog, ki so pred nami, kaže pritegniti vse ustvarjalne strokovne sile tako doma kot pri naših ljudeh na začasnem ali stalnem delu in bivanju v tujini. Zdaj ne more biti poglobitvena strankarska pripadnost ljudi, ampak njihova strokovnost in znanje. Če nam bo to uspelo, potem so odveč tudi razprave o vladi nacionalne enotnosti. Mi vlado imamo. Je rezultat in izraz demokratičnih volitev. Ona mora nositi vso odgovornost do novih volitev, ki jih bo potrebno razpisati po sprejetju nove ustave. Pri opravljanju svojih nalog mora imeti parlamentarno podporo ali pa mora biti postavljeno vprašanje njene sposobnosti in odgovornosti v parlamentu na način in s sredstvi, ki jih pozna parlamentarna

demokracija. In, seveda, z vso odgovornostjo za ta politični korak.

Zdaj smo brez dvoma na tisti točki naše prihodnje zgodovine, ko je vsaka pomembnejša odločitev lahko tudi usodna. Časa ni veliko. Razmere, v katerih živimo, in cilji, ki smo si jih zastavili, zahtevajo spremembe. Toda, kakor že je pomembna hitrost teh sprememb, je še odločilnejša njihova kakovost. Zgodovinski spomin in življenjska izkušnja našega naroda povesta, da je pri uresničevanju tako daljnosežnih ciljev potrebno računati z vso, tudi surovo realnostjo življenja, da se ne bi neupoštevanje zgodovinskih okoliščin in razmerja političnih sil pokazalo kot poglavitni dejavnik njihove preprečitve. Ta dejstva lahko spregledajo samo politične sile, ki so pripravljene pristati na vlogo naključnih sopotnikov v svetovnih procesih ustvarjanja prihodnje zgodovine človeštva, s katerimi se brez njihovega vpliva in volje poigravajo zgodovinske silnice. Teh zdaj ni težko prepoznati tako v Evropi, kot znotraj Jugoslavije. Zato je ta čas dolžnost demokratičnih političnih sil v slovenskem narodu, da se prepoznajo na strani tistih demokratičnih in naprednih sil človeštva, ki ga za prihodnje utirjajo na tirnice nastajajoče civilizacije, preživetja in prihodnosti. To je pogoj, da ne bomo žrtvovali svojih idealov, ki so zdaj, po plebiscitu, dovolj razpoznavni: miru, svobode, blaginje, materialnega napredka in razvoja, odgovornosti za okolje, socialne pravičnosti, odgovornosti in zavarovanja človeškega dostojanstva.

Spoštovane poslanke in poslanci!

S plebiscitom smo si naložili odgovornost za obstoj in prihodnost slovenstva. Ne moremo in ne želimo je zdaj odložiti niti prenesti na koga drugega. Naložiti si jo želimo pošteno, zavedajoč se, da bo zgodovina postavljala vprašanje, kako smo jo izpolnili. Ostaja nam upanje, naslonjeno na naše prepričanje in pripravljenost, da tej nalogi nesebično žrtvujemo vse svoje znanje, ustvarjalnost in ugled, da nam bodo prihodnji rodovi Slovencev in naša zgodovina izrekli naklonjeno sodbo. Kajti spremembe, ki so omogočile, da si danes sploh moremo postavljati takšna vprašanja, skupaj s tistimi, ki nam bodo v mnogih preizkušnjah še naložena, bodo omogočile pokop in prepuščanje zgodovini vseh preteklih sporov in delitev Slovencev, povzročenih s spopadi velikih sil in ideologij tega stoletja na našem prostoru in s tem dale tudi novo spodbudo za celotno prenovo slovenskega narodnega značaja. Tako, kot je to po volji E. Kocbeka, bilo zapisano v Temeljnih točkah OF slovenskega naroda, v tem bleščečem dejanju svobodoljubne in demokratične misli pri Slovencih. Kajti, edina prava nevarnost, ki nam ta čas grozi, prihaja od nas samih. Zato ne dovolimo nikomur, da bi si odločitev ljudstva sebično prilasčal ali jo s svojo nesposobnostjo onemogočal.

Verjamem, spoštovani poslanci in poslanke, da misel vsakogar od nas ta slovesni večer bega po mnogih obzorjih, da se giblje med strogo razumskimi premisleki in čustvenimi opredelitvami. A na koncu, o tem ne dvomim, se bomo na ključnih stvareh poenotili. Saj nam, navsezadnje, nič drugega tudi ne ostane. Slovencev nas je, kolikor nas je, in smo takšni, kot smo. Drugih ni! Zdaj gre za to, kako bomo odgovarjali zanamcem, ko nas

bodo spraševali, kaj smo počeli in kje smo bili, ko se je rojevala nova Evropa in je nastajala nova zgodovina človeštva. verjamem, da si vsakdo od nas želi čistega srca in jasnega pogleda, poštenega in častnega odgovora - preprosto bili smo zraven!

Čestitam vam s to mislijo, spoštovane poslanke in poslanci, in se vam zahvaljujem za vse, kar ste naredili, da je celotno plebiscitarno dejanje potekalo tako demokratično, prepričljivo in dostojanstveno. Seveda pa gredo zahvala in čestitke tudi vsem Slovenkam in Slovencem, pa tudi vsem drugim prebivalcem Slovenije, ki so s svojo visoko udeležbo v nedeljo še enkrat pokazali veliko zrelost, odgovornost in zavzetost za svojo boljšo prihodnost in za prihodnost nove slovenske države. Verjamem, da bo tako tudi v prihodnje.

Predsedstvo Slovenije in tudi jaz sam smo pri tem pripravljeni prevzeti svoj del odgovornosti. Hvala. (Aplavz.)

PREDSEDNIK DR. FRANCE BUČAR: Spoštovani zbor, aplavz, s katerim ste pospremili izvajanje predsednika Predsedstva mi dokazuje, da ta izhodišča sprejemate kot primerna za nadaljnjo izdelavo programa za izvajanje naročila mandata, ki ga nam je dal plebiscit in zato to sejo zaključujem. Hvala lepa.

(Seja je bila končana 26. decembra 1990 ob 19.15 uri.)

